

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВИЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКРАЇНИ
«УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНА СТОМАТОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ»

Кафедра українознавства та гуманітарної підготовки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи,
 Вищого державного навчального
 закладу України «Українська
 медична стоматологічна академія»

професор М. В. Кайдашев
 «26 травня» 2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Педагогіка і психологія вищої освіти

(повна назва навчальної дисципліни)

для аспірантів

напрямок підготовки 22 – Охорона здоров'я

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність 091 – Біологія, 221 – Стоматологія, 222 – Медицина

(шифр і назва спеціальності)

Полтава – 2016

Робоча програма «Педагогіка і психологія вищої освіти»
(назва спеціальності)

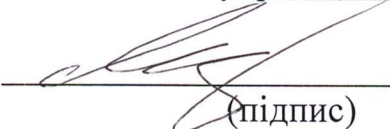
Для аспірантів *напрямку підготовки 22 – Охорона здоров'я,*
«26» квітня 2016 року – 42 с.

Розробник: Шевченко О.М., к. пед. н., старший викладач кафедри
українознавства та гуманітарної підготовки

Робоча програма дисципліни «Педагогіка і психологія вищої освіти»
затверджена на засіданні вченої ради академії

Протокол № 9 від «26» травня 2016 року

Завідувач кафедри українознавства та гуманітарної підготовки

(підпис)

(Лещенко Т.О.)
(прізвище та ініціали)

Протокол № 18 від «26» квітня 2016 року

Схвалено ЦикМК «Суспільно-економічні дисципліни, іноземні, латинська та українська мова, фізичне виховання»

Протокол від «28» квітня 2016 року № 7

Голова ЦикМК «Суспільно-економічні дисципліни, іноземні, латинська та українська мова, фізичне виховання»

(підпис)

Беляєва О. М.
(прізвище та ініціали)

« 28 » квітня 2016 року

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Педагогіка і психологія вищої освіти»
(назва дисципліни)

є складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців за третім рівнем вищої освіти галузі знань медицина / стоматологія / біологія

з напрямку підготовки 22 – Охорона здоров'я,

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальності – 091 – Біологія, 221 – Стоматологія, 222 – Медицина

(шифр і назва спеціальності)

Дана дисципліна за вибором

(нормативна, за вибором)

Викладається у **II** семестрі **I** року навчання в **обсязі – 30 год.**

(зазначається загальний обсяг)

(1 кредит ECTS) зокрема: *лекції – 10 год., семінарські заняття – 10 год., самостійна робота – 10 год.* У курсі передбачено 1 змістовий модуль. Завершується дисципліна – **заліком.**

Мета дисципліни – *розкрити* закономірності розвитку освіти, процесу навчання і виховання студентської молоді, її наукової та професійної підготовки відповідно до державних та європейських стандартів, потреб суспільства; *розглянути* специфіку науково-педагогічної діяльності викладача; *сприяти* формуванню загальної психологічної культури та компетентності фахівців за третім рівнем вищої освіти, їх готовності до кваліфікованого професійно-педагогічного спілкування зі студентами; *розвивати* психологічну спостережливість, гнучкість мислення, творчий підхід до розв'язання конкретних психолого-педагогічних, професійних ситуацій; *виховувати* професійно значущі якості особистості.

Завдання – забезпечення розуміння цілісного процесу становлення і розвитку системи вищої освіти в Україні;

– обґрунтування сучасних тенденцій розвитку вищої школи в контексті творення Європейського регіону вищої освіти, її інтернаціоналізації;

– забезпечення і удосконалення основних фахових компетенцій; розуміння положень, принципів організації навчального і виховного процесів у вищій школі, толерантності й суб'єкт-суб'єктних відносин;

– усвідомлення психологічних особливостей науково-педагогічної діяльності та шляхів її опанування, прагнення до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення;

– опанування знаннями про психологічні особливості студентського періоду життя людини;

– вивчення психологічних аспектів навчання і виховання студентської молоді;

Структура курсу

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 30 год., із них 10 год. – лекції, 10 год. – семінарські заняття, 10 год. – самостійна робота.

Завершується вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія вищої освіти» заліком.

В результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен

знати:

– основні досягнення, проблеми і тенденції розвитку педагогіки вищої школи в Україні та у світовому освітньому просторі;

– психолого-педагогічну структуру вищої освіти як поєднання колективного навчання та самостійного пізнання;

– сучасні підходи до моделювання педагогічної діяльності;

– психологічну сутність навчально-виховного процесу у вищій школі та принципи його організації;

– особливості організації й зміст навчально-методичної та науково-методичної роботи у вищому навчальному закладі;

– психологічні особливості студентських груп та керівництва ними;

- психологічний зміст реформування вищої освіти на сучасному етапі, шляхи підвищення розвивального ефекту та ефективності навчально-виховного процесу у ВНЗі;

- психологічні особливості виховної роботи зі студентством;

- психологічні особливості діяльності та особистості викладача вищої школи.

вміти:

- здійснювати комплексний аналіз науково-педагогічних явищ і процесів;

- аналізувати психологічний зміст та спрямованість різних форм навчального процесу у вищій школі;

- моделювати та розв'язувати типові психологічні ситуації, які виникають у професійній діяльності та повсякденному житті;

- діагностувати структуру і типи особистості студента і викладача;

- реалізовувати психолого-педагогічні аспекти контролю та оцінки навчально-професійної діяльності студентів;

- діагностувати і корегувати соціально-психологічні аспекти взаємодії студента з первинними колективами.

Місце дисципліни *(в структурно-логічній схемі підготовки фахівців відповідного напрямку).*

Навчальна дисципліна «Педагогіка і психологія вищої школи» є дисципліною за вибором для підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «аспірант», її засвоєння є підґрунтям для вивчення гуманітарного циклу.

Вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи» здійснюється за принципами кредитно-модульної системи, що сприяє систематичній роботі аспірантів над матеріалами курсу. Якість здійснюється за рейтинговими показниками. Належне оволодіння навчальним матеріалом курсу потребує опрацювання як основної (список додається), так і додаткової літератури (список додається), періодичних видань.

Зв'язок з іншими дисциплінами. «Медична психологія», «Психологія спілкування», «Соціальна психологія», «Вікова та педагогічна психологія», «Основи психології. Основи педагогіки».

Контроль знань і розподіл балів, які отримують студенти

Контроль здійснюється за модульно-рейтинговою системою.

Навчальна дисципліна складається з одного змістового модуля 1 (ЗМ1).

У змістовий модуль 1 входять **лекції**:

Тема 1. Педагогіка і психологія вищої школи: предмет, завдання, методи.

Тема 2. Психолого-педагогічні основи освітньої діяльності.

Тема 3. Психологічні особливості професійного становлення фахівців професій типу «людина-людина».

Тема 4. Особистість та група в педагогіці та психології вищої школи.

Тема 5. Психологічні особливості педагогічного спілкування викладача зі студентами в умовах ВНЗ.

семінарські заняття:

Тема 1. Педагогіка і психологія в системі наук про людину.

Тема 2. Особистісно-орієнтований освітній процес.

Тема 3. Психологічні та педагогічні проблеми навчальної діяльності.

Тема 4. Суб'єкти навчальної діяльності.

Тема 5. Навчально-педагогічна співпраця як сучасна тенденція в освіті.

Обов'язковим для заліку є дотримання фахівцем за третім рівнем вищої освіти таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

Оцінювання за формами контролю¹:

	ЗМІ	
	Min. – 60 балів	Max. – 100 балів
Конспект лекції	1 бал = 5 балів	1 бал = 5 балів
Робота на семінарах:		
Доповідь з використанням презентації в Power Point	-	5 балів/заняття = 25 балів
Виступ	3 бали /заняття = 15 балів	3 бали/заняття = 15 балів
Доповнення	1 бал /заняття = 5 балів	1бал/заняття = 5 балів
Написання реферату	3 бали/реферат = 15 балів	5 балів/ реферат = 25 балів
Самостійна робота	20 балів	25 балів

Для фахівців за третім рівнем вищої освіти, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж *критично-розрахунковий мінімум – 60 балів* для одержання заліку обов'язковим є складання заліку. Залік припускає перевірку теоретичних і практичних знань і умінь фахівців за третім рівнем вищої освіти з усіх питань курсу.

¹ Див. Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу від 1 жовтня 2010 року, а також Розпорядження ректора «Про методику розрахунку підсумкової оцінки дисциплін, які читаються два і більше семестри» від 29 вересня 2010 року

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль1	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	<i>60</i>	<i>зараховано</i>
Максимум	100	зараховано

При цьому, кількість балів:

- **1-34** відповідає оцінці «незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням дисципліни;
- **35-59** відповідає оцінці «незадовільно» з можливістю повторного складання;
- **60-64** відповідає оцінці «задовільно» («достатньо»);
- **65-74** відповідає оцінці «задовільно»;
- **75 - 84** відповідає оцінці «добре»;
- **85 - 89** відповідає оцінці «добре» («дуже добре»);
- **90 - 100** відповідає оцінці «відмінно».

Шкала відповідності (за умови заліку)

За 100 – бальною шкалою	За національною шкалою
90 – 100	Зараховано
85 – 89	
75 – 84	
65 – 74	
60 – 64	
1 – 59	не зараховано

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1

ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ

В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ

ТЕМА 1. Педагогіка і психологія вищої школи: предмет, завдання, методи **(2 год.)²**

1. Предмет, основні категорії, завдання психології вищої школи. Зв'язок психології вищої школи з іншими галузями психологічних знань.
2. Предмет, задачі, основні категорії педагогіки вищої школи. Вища школа як педагогічна система.
3. Методи та принципи психолого-педагогічних досліджень.
4. Криза освіти. Основні напрями реформування вищої освіти та науки у ХХІ столітті.

ТЕМА 2. Психолого-педагогічні основи освітньої діяльності (2 год.)

1. Освіта в сучасному світі.
 - 1.1. Освітній процес як соціальна й діяльнісна система.
 - 1.2. Теорії навчання. Концепція розвитку і навчання Л.Виготського.
 - 1.3. Особистісно-діяльнісний підхід до організації освітнього процесу.
 - 1.4. Компетентнісний підхід до освітніх результатів. Загальні і специфічні компетентності.
2. Синергетична єдність педагогічної та навчальної діяльності в освітньому процесі.
 - 2.1. Освітній процес як відкрита динамічна система.
 - 2.2. Освіта як багатоаспектний феномен.
 - 2.3. Соціально-психологічні аспекти навчання і виховання.

² Зазначається загальна кількість годин з урахуванням лекцій, практичних (семінарських, лабораторних) і самостійної роботи.

ТЕМА 3. Психологічні особливості професійного становлення фахівців професій типу "людина-людина" (2 год.)

1. Значення професій типу «людина-людина» для сучасного суспільства.
2. Загальні особливості діяльності та вимоги у професіях типу «людина-людина».
3. Особливості професійного становлення викладачів.
 - 3.1. Вимоги та особливості педагогічної діяльності.
 - 3.2. Негативні для професійного становлення викладачів явища.
 - 3.3. Особливості різних етапів професійного становлення викладачів.
4. Особливості професійного становлення практичних психологів.
 - 4.1. Сфера професійного застосування та передумови успішності діяльності практичних психологів.
 - 4.2. Особливості різних етапів професійного становлення практичних психологів.

ТЕМА 4. Особистість та група в педагогіці та психології вищої школи

(2 год.)

1. Психологічні особливості студентської вікової категорії.
2. Соціальні та психологічні проблеми адаптації студентів до навчання у вищій школі.
3. Психологічні особливості основних видів діяльності студентів у вищій школі. Єдність навчання та виховання студентів.
4. Роль студентських колективів у навчально-виховному процесі. Проблеми соціально-психологічного клімату в студентській групі.
5. Особистість викладача як суб'єкта педагогічного процесу у вищій школі.
6. Психологічні умови забезпечення викладачем основних форм навчання.
7. Соціально-психологічні чинники діяльності викладацького колективу. Психологічна характеристика професійної майстерності викладача.
8. Психологічні особливості навчальної групи.

- 8.1. Соціально-психологічні явища у студентській групі.
- 8.2. Закономірності функціонування групи.
- 8.3. Розвиток студентської групи.
- 8.4. Характеристика студентського колективу.
- 8.5. Конфлікти у середовищі студентів.

ТЕМА 5. Психологічні особливості педагогічного спілкування викладача зі студентами в умовах ВНЗ (2 год.)

1. Педагогічне спілкування як творчий процес. Діалог як основна форма педагогічного спілкування викладача зі студентами. Суб'єктивність викладача в педагогічному спілкуванні. Особистісні характеристики викладача та їх вплив на індивідуальний стиль діяльності.
2. Комунікація у процесі навчання.
3. Виховання й самовиховання комунікативних здібностей.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		лекції	семінари	С/Р
Змістовий модуль 1. Педагогіка та психологія в професійній підготовці фахівців				
1	Тема 1. Педагогіка і психологія вищої школи: <i>предмет, завдання, методи</i>	2		2
	Тема семінарського заняття 1. Педагогіка і психологія в системі наук про людину		2	
2	Тема 2. Психолого-педагогічні основи освітньої діяльності	2		2
	Тема семінарського заняття 2. Особистісно-орієнтований освітній процес		2	
3	Тема 3. Психологічні особливості професійного становлення фахівців професій типу «людина-людина»	2		2
	Тема семінарського заняття 3. Психологічні та педагогічні проблеми навчальної діяльності		2	
4	Тема 4. Особистість та група в педагогіці та психології вищої школи	2		2
	Тема семінарського заняття 4. Суб'єкти навчальної діяльності		2	
5	Тема 5. Психологічні особливості педагогічного спілкування викладача зі студентами в умовах ВНЗ	2		2
	Тема семінарського заняття 5. Навчально-педагогічна співпраця як сучасна тенденція в освіті		2	
ВСЬОГО		10	10	10

Загальний обсяг 30 год.³, в тому числі:

Лекцій – 10 год.

Семінари – 10 год.

Самостійна робота - 10 год.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Педагогіка та психологія в професійній підготовці фахівців

Лекція 1. Педагогіка і психологія вищої школи: предмет, завдання, методи (2 год.)

Семінарське заняття 1

Тема: Педагогіка і психологія в системі наук про людину (2 год.)

Питання до розгляду:

1. Виникнення педагогіки як науки. Педагогіка як наука і як мистецтво. Історична обумовленість педагогічного знання в розвитку суспільства. Система педагогічних наук і зв'язок педагогіки з іншими науками. Педагогіка і психологія.
2. Основні категорії педагогіки (виховання, навчання, освіта). Основні категорії психології (особистість, свідомість, діяльність).
3. Предмет педагогіки вищої школи та її місце в системі педагогічних наук. Критерії педагогіки вищої школи. Зв'язок педагогіки вищої школи з психологією та іншими науками.
4. Сучасні методологічні аспекти педагогіки та психології вищої школи. Методологія педагогіки та психології вищої школи у світлі сучасної парадигми науки. Основи наукового психолого-педагогічного дослідження.

Завдання для самостійної роботи (2 год.)

- *Підготувати словник педагогічних та психологічних термінів.*
дидактика вищої школи, категорії дидактики вищої школи, завдання дидактики вищої школи, викладання, навчання, учіння, діяльність викладача, діяльність студента, навчальний процес, закономірності навчання, принципи навчання, розвиток, особистість, свідомість.
- *Виписати завдання педагогіки і психології вищої школи відповідно до Закону України «Про вищу освіту», «Національної доктрини розвитку освіти в Україні», «Державної програми розвитку освіти України» та основні*

напрями реформування освіти ХХІ століття.

- *Написати реферати на одну з поданих тем:*
 - Функції і зміст кредитно-модульної системи організації навчального процесу.
 - Основні напрями реформування змісту вищої освіти в Україні в контексті Болонських реформ.

Контрольні запитання та завдання:

1. Що є рушійною силою освіти?
2. Що визначає виникнення педагогіки як науки?
3. Педагогіка як наука і як мистецтво.
4. Назвіть галузі педагогіки, що складають систему педагогічних наук.
5. Педагогіка і психологія вищої школи це...(дайте визначення).
6. Назвіть категорії педагогіки і психології вищої школи, розкрийте їх зміст.
7. У чому полягає сутність методології психолого-педагогічного дослідження?
8. У чому полягає відміна загальної освіти від професійної взагалі і медичної зокрема?

Рекомендована література⁴:

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України // А.М. Алексюк. – К. : Либідь, 1998.
2. Бондарчук О.І. Основи педагогіки та психології. Курс лекцій // О.І. Бондарчук. – К. : МАУП, 2004.
3. Закон України «Про освіту» //Голос України, 1996. – 25 квітня. – С.1–3.
4. Державна національна програма «Освіта: Україна ХХІ століття». – К.,1994. – Розділ «Зміст освіти». – С.11–14.
5. Кондрашова Л.В. Сборник педагогических задач // Л.В. Кондрашова – М., 1987.
6. Коротяев Б.І. Педагогіка вищої школи: Навч. пос. // Б.І. Коротяев. – К., 1990.
7. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання:

⁴ Зазначається до десяти джерел, які є найбільш важливими для/при опануванні даної теми.

Навчальний посібник. – Харків, 1997.– С. 201–225.

8. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті. – К. : «Шкільний світ», 2001.

ТЕСТ

1. Закінчіть фраз:

Слова професійної заповіді медиків «Не нашкодь» належать _____.

2. Виберіть правильну відповідь:

У центрі освітнього процесу відповідно до особистісно-діяльнісного підходу перебувають:

- а) навчальна діяльність;
- б) учень та вчитель;
- в) учень;
- г) вчитель.

Відповідь (_____)

3. Виберіть правильну відповідь:

Аналізуючи інтегративність науки, Б.Кедров та інші вчені відзначали, що в центрі наукового знання стоїть наука про:

- а) природу;
- б) космос;
- в) людину;
- г) суспільство.

Відповідь: (_____)

4. Виберіть правильну відповідь:

Фундаментом педагогіки та психології вищої школи слугують:

- а) цивілізаційні знання в знаковій, мовній формі;
- б) загально-психологічні закономірності і механізми освітньої діяльності;
- в) знання про психічний розвиток і рушійні сили людини;
- г) соціокультурний досвід.

Відповідь: (_____)

5. Закінчіть фразу:

Основні закони наuczіння (закони врпав, афекту) та кризи наuczіння описав у кінці XIX століття (_____).

6. Встановіть відповідність:

Психологічні теорії, що вплинули на осмислення педагогічного процесу:

1) операціональна концепція;	А) Г.Найссер,
2) гештальтпсихологія;	Б) Д.Гартлі,
3) гуманістична психологія.	В) К.Коффка,
	Г) Дж.Уотсон,
	Д) А.Маслоу,
	Е) Ж. Піаже.

Відповідь: 1. _____ 2. _____ 3. _____

7. Як називається:

а) цілеспрямований процес передання учням соціокультурного досвіду попередніх поколінь

Відповідь:

б) цілеспрямований вплив на людину з метою формування у неї визначених ціннісних орієнтацій

Відповідь:

8. Встановіть відповідність:

Методи дослідження педагогіки та психології вищої школи:

Найменування методів:

1) теоретичний;	А) аксіоматизація;
2) емпіричний;	Б) експеримент;
	В) аналіз продуктів діяльності;
	Г) професіографія;
	Д) апроксимація;
	Е) екстраполяція.

Відповідь: 1. (____, _____, _____)

2. (____, _____, _____)

9. Закінчіть фразу:

Вид трудової діяльності, що потребує певної підготовки і є джерелом існування, являє собою (_____).

10. *Виберіть правильну відповідь:*

Для кожного типу професій існує група складу дій:

- 1) рухових, пізнавальних, за інтересами, міжособистісного спілкування;
- 2) міжособистісного спілкування, за рівнем підготовки, рухових, пізнавальних;
- 3) пізнавальних, рухових, міжособистісного спілкування, за погодженням зусиль;
- 4) за погодженням зусиль, за інтересами, за рівнем підготовки, рухових.

Відповідь: (_____)

Лекція 2. Психолого-педагогічні основи освітньої діяльності (2 год.)

Семінарське заняття 2

Тема: Особистісно-орієнтований освітній процес (2 год.)

Питання до розгляду:

1. Теоретичні основи навчальної діяльності.
2. Структура і предметний зміст навчальної діяльності.
3. Компонентний склад структурної організації навчальної діяльності.
4. Двостороння єдність навчання – учіння в освітньому процесі.
5. Розвиток пізнавальної сфери й інтелекту особистості.
6. Стратегії формування нових знань і здібностей.
7. Розвивальне навчання в освітніх процесах.

Завдання для самостійної роботи (2 год.)

- *Підготувати словник педагогічних та психологічних термінів.*
Вища школа, рівні вищої освіти, освітньо-кваліфікаційний рівень, навчальна діяльність, метод навчання, метод учіння, прийом навчання, словесні

методи навчання, наочні методи навчання, практичні методи навчання, засоби навчання, технічні засоби навчання.

- *Виписати* з Закону України «Про вищу освіту» положення стосовно актуальних проблем підготовки діяльності ВНЗ;
- *Написати реферати на одну з поданих тем:*
 - Пріоритетні напрямки реформування вищої освіти в Україні.
 - Особливості професійної спрямованості вищої медичної освіти.

Контрольні запитання та завдання:

1. Система освіти в Україні.
2. Медична освіта в Україні.
3. Чим викликана реорганізація у вищій школі?
4. Законодавство України про освітні рівні вищої школи.
5. Завдання сучасної освіти в контексті Болонського процесу.
6. Назвіть загальні вимоги основоположних документів до змісту вищої освіти.

Рекомендована література⁵:

1. Про освіту. – Офіц. вид. – К. : Парлам. Вид-во: Офіційний вісник України, 1991 р. – 51 с. (Нормативний документ Верховної Ради України).
2. Про вищу освіту. – Офіц. вид. – К. : Парлам. Вид-во: Офіційний вісник України, 2002 р. – 34 с. (Нормативний документ Верховної Ради України).
3. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. – Офіц. вид. – К. : Парлам. Вид-во: Офіційний вісник України, 2002. – (Нормативний документ Президента України. Указ)
4. Про затвердження Положення про державний вищий заклад освіти. – Офіц. вид. – К. : Парлам. Вид-во: Кабінет Міністрів України, 1996. – 34 с. (Нормативний документ Кабінет Міністрів України. Постанова)

⁵ Зазначається до десяти джерел, які є найбільш важливими для/при опануванні даної теми.

5. Державна національна програма «Освіта. (Україна ХХІ століття)». – Офіц. вид. – К. : Парлам. Вид-во: Кабінет Міністрів України, 1993. – 44 с. (Нормативний документ Кабінет Міністрів України. Постанова)

6. Блинов В.И. Методика преподавания в высшей школе. Учебно-практическое пособие / Блинов В.И., Виненко В.Г., Сергеев И.С. – М: Юрайт. – 2013. – 315 с.

7. Громкова М.Т. Педагогика высшей школы: учебное пособие / М.Т.Громкова. – М. : Издательство: Юнити-Дана, 2012. – 467 с.

8. Гуревич П.С. Психология и педагогика: учебник / П.С. Гуревич. – М. : Издательство: Юнити-Дана, 2012. – 312 с.

9. Киселев Г.М. Информационные технологии в педагогическом образовании: Учебник / Киселев Г.М., Бочкова Р.В. – К. : Издательство: Дашков и К, 2012. – 345 с.

10. Шарипов Ф.В. Педагогика и психология высшей школы: учебное пособие / Ф.В. Шарипов. – М. : Издательство: Логос, 2012. – 456 с.

ТЕСТ

1. *Напишіть тези, розкриваючи сутність впливу асоціативної, біхевіористичної та генетичної теорій навчання на загальну теорію навчання.*

2. *Встановіть відповідність:*

Підстави сучасних напрямків навчання

Системи навчання

1) взаємозв'язку освіти і культури; А) контактне;

2) зв'язку навчання з майбутньою діяльністю Б) дистанційне;

В) проектне;

Г) знаково-контекстне;

Д) проблемне.

Відповідь: 1 (_____), 2(_____)

3. *Закінчіть фразу:*

– Засновником концепції розвитку і навчання був _____.

– Засновником діяльнісної теорії навчання був _____.

4. Встановіть правильну послідовність.

Етапи проблемного навчання включають:

- 1) формування проблеми;
- 2) усвідомлення проблемної ситуації;
- 3) доведення гіпотези;
- 4) перевірку рішення;
- 5) вирішення проблеми.

Відповідь: 1 (_____), 2 (_____), 3 (_____), 4 (_____), 5 (_____).

5. Виберіть правильну відповідь.

До основних законів навчання Е.Торндайка належать закони:

- 1) афекту;
- 2) афекту і вправ;
- 3) афекту, вправ і готовності;
- 4) афекту, вправ, готовності і самостійності.

Відповідь: (_____)

6. Закінчіть фразу.

Предметний і соціальний зміст майбутньої професійної діяльності в навчальному процесі згідно з теорією А.Вербицького, можна моделювати за допомогою (_____) гри.

7. Встановіть правильну послідовність.

Основні етапи засвоєння навчального матеріалу (навчальних дій):

- 1) за мірою освоєння дій;
- 2) за формою (матеріальна, зовнішня, розумова тощо);
- 3) за мірою розгорнутості;
- 4) за ступенем узагальненості;
- 5) по тому дається дія в готовому вигляді чи самостійно засвоюється.

Відповідь: ____; ____; ____; ____; ____.

8. Виберіть правильну відповідь.

Освіта розглядається як багатоаспектний феномен, що включає такі складові як:

- 1) системи;
- 2) процесу;
- 3) системи і процесу;
- 4) системи, процесу і результату.

Відповідь: _____.

9. *Виберіть правильну відповідь.*

До загальних принципів реформування освіти ХХІ ст. належать принципи:

- 1) інтеграції, гуманізації, диференціації і демократизації;
- 2) демократизації, індивідуалізації, інтенсифікації, гуманізації;
- 3) гуманізації, інтенсифікації, індивідуалізації, диференціації;
- 4) диференціації, індивідуалізації, гуманізації, демократизації, інтеграції.

Відповідь: _____

10. *Як називається:*

а) підхід до навчання, що припускає суб'єктно-орієнтовану організацію і керування педагогом навчальною діяльністю учня;

Відповідь: _____

б) динамічна ієрархічна система взаємодії суб'єкта з навколишнім світом.

Відповідь: _____

Лекція 3. Психологічні особливості професійного становлення фахівців професій типу «людина-людина» (2 год.)

Семінарське заняття 3

Тема: Психологічні та педагогічні проблеми навчальної діяльності (2 год.)

Питання до розгляду:

1. Загальна характеристика і системна організація навчальної мотивації.
 - 1.1. Основні підходи до дослідження мотивації як психологічної категорії.
 - 1.2. Психологічні та педагогічні чинники, що впливають на процес навчання.

2. Засвоєння – центральна ланка навчальної діяльності.
 - 2.1. Загальна характеристика і структурна організація засвоєння.
 - 2.2. Формування інтегративних навичок в процесі засвоєння. Критерії сформованості навичок.
3. Самостійна робота – найвища форма навчальної діяльності.

Завдання для самостійної роботи (2 год.)

- *Розробити орієнтовну основу дій розв'язання проблем:*
 - 1) формування пізнавальної мотивації в процесі навчальної діяльності;
 - 2) формування теоретичного мислення в процесі навчальної діяльності;
 - 3) формування інтересу до навчальної діяльності засобами проблемно-творчих дій.
- *Розкрити основний зміст вихідних понять діяльнісної теорії Л.Виготського.*
- *Спроекувати дидактичну модель психологічної теорії навчальної діяльності.*
- *Довести за допомогою психологічних теорій вплив: а) потреб, б) мотивів, в) емоцій на ефективність навчальної діяльності.*

Контрольні запитання та завдання:

1. Що таке навчання?
2. Назвіть основні характеристики навчальної діяльності.
3. Доведіть діалектичність потребнісно-мотиваційного аспекту навчання.
4. Охарактеризуйте навчальну діяльність, в якій об'єднуються не тільки пізнавальні функції діяльності, а й потреби, мотиви, емоції.
5. Розкрийте періодизацію ступенів освіти.

Рекомендована література⁶:

1. Про освіту. – Офіц. вид. – К. : Парлам. Вид-во: Офіційний вісник України, 1991 р. – 51 с. (Нормативний документ Верховної Ради України).
2. Про вищу освіту. – Офіц. вид. – К. : Парлам. Вид-во: Офіційний вісник України, 2002 р. – 34 с. (Нормативний документ Верховної Ради України).

⁶ Зазначається до десяти джерел, які є найбільш важливими для/при опануванні даної теми.

3. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті. – Офіц. вид. – К. : Парлам. Вид-во: Офіційний вісник України, 2002. – (Нормативний документ Президента України. Указ)
4. Про затвердження Положення про державний вищий заклад освіти. – Офіц. вид. – К. : Парлам. Вид-во : Кабінет Міністрів України, 1996. – 34 с. (Нормативний документ Кабінет Міністрів України. Постанова)
5. Державна національна програма «Освіта. (Україна ХХІ століття)». – Офіц. вид. – К. : Парлам. Вид-во: Кабінет Міністрів України, 1993. – 44 с. (Нормативний документ Кабінет Міністрів України. Постанова)
6. Блинов В.И. Методика преподавания в высшей школе. Учебно-практическое пособие / Блинов В.И., Виненко В.Г., Сергеев И.С. – М: Юрайт. – 2013. – 315 с.
7. Громкова М.Т. Педагогика высшей школы: учебное пособие / М.Т.Громкова. – М. : Издательство : Юнити-Дана, 2012. – 467 с.
8. Гуревич П.С. Психология и педагогика: учебник / П.С. Гуревич. – М. : Издательство: Юнити-Дана, 2012. – 312 с.
9. Киселев Г.М. Информационные технологии в педагогическом образовании: Учебник / Киселев Г.М., Бочкова Р.В. – К. : Издательство «Дашков и К», 2012. – 345 с.
10. Шарипов Ф.В. Педагогика и психология высшей школы: учебное пособие / Ф.В. Шарипов. – М. : Издательство «Логос», 2012. – 456 с.

ТЕСТ

1. *Закінчіть фразу.*

Основи загальної теорії навчання були закладені в ХVІ ст. (_____).

2. *Закінчіть фразу.*

Засновником діяльнісної теорії навчання є (_____).

3. *Виберіть правильну відповідь.*

Вихідними поняттями діяльнісної теорії навчання є:

а) навчання, учіння, засвоєння;

б) засвоєння, психологічні новоутворення, навчальна діяльність;

в) навчальна діяльність, засвоєння, навчання.

Відповідь: _____.

4. Закінчіть фразу.

Серед соціогенних потреб найбільший вплив на ефективність навчальної діяльності має потреба в (_____).

5. Закінчіть фразу.

Одним із інтегральних проявів складних процесів мотиваційної сфери є (_____).

6. Виберіть правильну відповідь.

До вищих соціальних, духовних мотивів (потреб) можуть бути віднесені мотиви:

- а) інтелектуально-пізнавальні;
- б) інтелектуально-пізнавальні й морально-етичні;
- в) інтелектуально-пізнавальні, морально-етичні й емоційно-естетичні.

7. Виберіть правильну відповідь.

Модель виконання навчального завдання включає способи дій:

- а) матеріальні, матеріалізовані, ідеальні;
- б) орієнтовні, контрольні, виконавчі;
- в) вербальні, матеріалізовані, контрольні.

Відповідь: (_____).

8. Закінчіть фразу.

Основна вимога навчального завдання полягає в тому, щоб виразити (_____) через (_____).

9. Закінчіть фразу.

Проблемне навчання належить до типу (_____) навчання.

10. Виберіть правильну відповідь.

До способів навчальної діяльності належать:

- а) репродуктивні, інтелектуальні, проблемно-творчі;
- б) проблемно-творчі, репродуктивні, дослідницько-пізнавальні;
- в) дослідницько-пізнавальні, інтелектуальні, репродуктивні.

Лекція 4. Особистість та група в педагогіці та психології вищої школи

(2 год.)

Семінарське заняття 4

Тема: Суб'єкти навчальної діяльності (2 год.)

Питання до розгляду:

1. Вікова характеристика суб'єктів навчальної діяльності. Студент як суб'єкт навчальної діяльності.
2. Научуваність – найважливіша характеристика суб'єктів навчальної діяльності, її критерії та показники.
3. Психологічна характеристика педагогів.
 - 3.1. Індивідуально-особистісні особливості педагогів.
 - 3.2. Стили педагогічної діяльності.
4. Професія педагога і педагогічні здібності.
5. Педагогічне проектування і педагогічні технології.
6. Алгоритм системного моделювання навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі.

Завдання для самостійної роботи (2 год.)

- Підготувати словник педагогічних та психологічних термінів. педологія, фактор, концепція (біологічна, соціологічна), адаптація, вікова періодизація, юнацький вік, юність, особистість, розвиток особистості, індивід, формування особистості, задатки.
- Розкрити основні положення теорії розвиваючого навчання *В.В.Давидова*.
 - Написати реферати на одну з поданих тем:
 - Професіоналізація особистості як новоутворення студентського віку.
 - Чинники та механізми формування Я-концепції майбутнього фахівця.
 - Фахова компетентність як показник психологічної готовності студента до професійної діяльності.
 - Роль самовиховання у професійному зростанні студента.

Контрольні запитання та завдання:

1. Вікові особливості студентської молоді.
2. Вікова періодизація. Юнацький вік (психолого-педагогічна та анатомо-фізіологічна характеристика).
3. Особливості періоду переходу зі школи у вищий навчальний заклад. Адаптація до навчально-виховного процесу вищого закладу освіти України.
4. Структура особистості, пізнавальні, комунікативні та емоційно-вольові якості.
5. Мотивація професійної освіти. Система цінностей та особливості її динаміки впродовж навчання.

Рекомендована література⁷:

1. Барабанова В.В. Представление студентов о будущем как аспект их личностного и профессионального самоопределения / В.В. Барабанова, М.Е. Зеленова // Психологическая наука и образование. – 2002. – № 2. – С. 28-41.
 2. Берак О. Установка на развитие личности студента / О. Берак, А. Шибяев // Вестник высшей школы. – 1990. – №10. – С. 23-28.
 3. Варнавських К.М. Проблема професійного самовизначення молоді на сучасному етапі ринкових перетворень // Педагогіка і психологія: Вісник АПН України. – 2002. – №4. – С. 109-115.
 4. Весна М. Самоорганізація в студентській групі / М. Весна // Вестник высшей школы. – 2003. – № 2. – С. 29-33.
 5. Винославська В. Психологічні особливості студентської групи / В. Винославська // Практична психологія та соціальна робота. – 2005. – № 7. – С. 65-70.
 6. Дубовицкая Т.Д. Диагностика уровня профессиональной направленности студентов // Психологическая наука и образование. – 2004. – №2. – С.82-85.
 7. Жалдак Л. Управління гуртуванням студентської групи / Л.Жалдак // Освіта і управління. – 1999. – № 3. – С. 99-102.
-

8. Земба А.Б. Проблема ефективного управління студентською групою / А.Б. Земба // Практична психологія та соціальна робота. – 2007. – № 3. – С. 42-48.
9. Леонтьев А.Н. Психологические вопросы формирования личности студента // Психология в вузе. – 2003. – №1-2. – С. 232-241.
10. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: підр. / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К. : Каравела, 2008. – С. 77-98, 102-123.
11. Поторій Я.І. Особливості ціннісно-мотиваційної сфери студента / Я.І. Поторій // Практична психологія та соціальна робота. – 2002. – №2. – С. 36-39.
12. Фаустова Э. Межличностные отношения в студенческой среде / Э. Фаустова // Высшее образование в России. – 1999. – № 1. – С. 96-97.
13. Ященко Е.Ф. Исследование ценностно-смыслового аспекта самоактуализации студентов / Е.Ф. Ященко // Вопросы психологии. – 2007. – №1. – 80-90.

ТЕСТ

1. *Скласти програму самовиховання, використовуючи інформацію про поняття “самовиховання”, “самоосвіта”, методи та засоби їх реалізації. Розробити програму за такою схемою:*

Риси особистості	Що сформовано	Що потрібно	Правила, вправи з сформувати формування рис і умінь
------------------	---------------	-------------	---

2. Студентка I курсу Галина Д. уже в перші місяці навчання в університеті відчула труднощі в підготовці до практичних занять з різних предметів, хоча вона й багато часу проводила у читальному залі, писала чимало конспектів. Однак її відповіді на заняттях дуже часто були неглибокі, поверхові. Студентка замислилася.

Назвіть можливі причини невдалої підготовки Галини? Які форми, методи самоосвітньої підготовки можна порекомендувати дівчині, щоб змінити ситуацію на краще?

3. Надія Г., студентка I курсу медичної академії, мала важкий характер, нерідко в неї бував поганий настрій, їй не вдавалося нормально спілкуватися зі своїми колегами, часто ображалася на них за висловлені ними зауваження. Поступово Надія ставала самотньою, з нею майже ніхто не контактував.

Які причини призвели до такого становища? Чи мають значення для майбутнього лікаря властивості його особистого характеру? Запропонуйте методи самовиховання, які були б більш ефективними в даній ситуації?

4. Назвіть особливості професійного самовиховання вчителя:

Відповідь: 1. ... 2. ... 3. ... 4. ... 5. ...

5. Назвіть основні етапи самовиховання вчителя:

Відповідь: 1. ... 2. ... 3. ... 4. ... 5. ...

6. Укажіть які методи з перерахованих нижче є методами самовиховання.

а) бесіда; б) самопізнання; в) самооцінка; г) диспут;

д) самостимулювання; е) розповідь; ж) самопрограмування; з)самонаказ.

7. Заповнити пропуски.

Основними елементами структури самовиховання є:

1.Мета	2.	3.	4.	5.	6.	7.Результат
--------	----	----	----	----	----	-------------

8. Доповніть визначення самовиховання майбутнього вчителя:

Самовиховання – це один із видів професійної діяльності, спрямованої на ...

9. Дайте визначення основних понять: «особистість», «розвиток особистості», «індивід», «формування особистості», «фактори розвитку», «задатки».

10. Перерахуйте основні фактори розвитку особистості. Проаналізуйте взаємовплив факторів розвитку особистості на її формування на різних вікових етапах.

Лекція 5. Психологічні особливості педагогічного спілкування викладача зі студентами в умовах ВНЗ (2 год.)

Семінарське заняття 5

Тема: Навчально-педагогічна співпраця як сучасна тенденція в освіті

(2 год.)

Питання до розгляду:

1. Взаємодія як категорія, її основні характеристики.
2. Вплив співпраці на навчальну діяльність.
3. Спілкування в освітньому процесі.
 - 3.1. Спілкування як форма взаємодії.
 - 3.2. Педагогічне спілкування як форма взаємодії суб'єктів освітнього процесу.
 - 3.3. Психологічний аналіз педагогічного спілкування.
 - 3.4. Діалог і монолог у педагогічному спілкуванні.
4. Бар'єри у педагогічній взаємодії, спілкуванні й навчально-педагогічній діяльності.

Завдання для самостійної роботи (2 год.)

- *Підготувати словник педагогічних та психологічних термінів:*

взаємодія, міжособистісна комунікація, комунікативний простір, невербальна поведінка, навчальна співпраця.

- *Написати реферати на одну з поданих тем:*

– Стиль взаємовідносин викладача та студентів.

– Тракткування поняття «виховання» видатними педагогами (А.М. Алексюка, О.В. Киричука, О.Я. Савченко, М.Д. Ярмаченка та інших педагогів).

– Тип темпераменту та його вплив на індивідуальний стиль діяльності викладача.

– Педагогічна культура та її рівні. Шляхи підвищення професійно-педагогічної культури.

- *Проведіть теоретичний аналіз теорії психологічного контакту у взаємодії.*
- *Доведіть, що лише така форма навчальної співпраці, як партнерство, є результатом розвитку і становлення продуктивної навчальної діяльності студента.*

Контрольні запитання та завдання:

1. Педагогічна техніка викладача. Чи можна її розвинути?
2. Педагогічна культура та її рівні.
3. Структура і зміст педагогічної культури.
4. Шляхи підвищення професійно-педагогічної культури.
5. Спостережливість і невербальне спілкування викладача.

Рекомендована література⁸:

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія : Підруч. для студ. / А. М. Алексюк; Міжнар. фонд «Відродження». – К. : Либідь, 1998. – 558 с. (Прогр. «Трансформація гуманіт. освіти в Україні»). – Бібліогр.: 333 назв. – укр.).
 2. Андрущенко В. Основні тенденції розвитку вищої освіти України на рубежі століть [Текст]: // Вища освіта України. . – 2001. – № 1. – С.11–17.
 3. Козаков, В. Самостійна робота студентів та її інформаційно-методичне забезпечення [Текст]: навч. посібник / Володимир Козаков; за заг. ред. В.А. Козакова. – К. : Вища школа, 1990. – 248 с.
 4. Носков В.И От самопознания к своей профессии [Текст]: Уч. пособ. – Донецьк : Янтар, 2002. – 254.
 5. Основы психологии. Практикум [Текст]: / Ред.-сост. Л.Д.Столяренко. – Ростов-на-Дону: «Фенікс», 1999. – 480 с.
 6. Підкасистий, І.Ф. Педагогічні технології [Текст]: навч. посібник / І.Ф. Прокопенко, В.І. Євдокимов; за заг. ред. І.Ф. Прокопенко. – Х. : Колегіум, 2006. – 224 с.
-

7. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: типова навчальна програма і зміст самостійної роботи. [Текст]: Методичні рекомендації. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2005. – 44 с.
8. Самостійна робота студентів [Текст]: навч. посіб / В.І. Євдокимов; за заг. ред. В.І. Євдокимов. – Х. Вид-во ХДГУ, 2004. – 140 с.
9. Яворская Г.Х. Игра в дидактических моделях учебного процесса в высшей школе [Текст] / Г. Х. Яворская ; Министерство образования и науки Украины. – Одесса : НИРИО ОИВД, 2000. – 113 с. – ISBN 966-7375-24-6
10. Ягупов В.В. Педагогіка. [Текст]: – К. : Либідь. – 2003. – 560 с.

ТЕСТ

1. Назвіть компоненти професійно-педагогічної культури викладача вищої школи. Якщо Вам, запропонують працювати викладачем, то які компоненти та їх складові Ви вважаєте за важливе розвинути в собі? На що треба звернути увагу, щоб успішно увійти в педагогічний колектив?

2. Встановіть відповідність:

Варіанти процесу педагогічного спілкування Стили керівництва викладача

1) взаєморозуміння,
злагожденість;	А) автократичний;
2) розлад, відчуженість.	Б) конформний;
	В) демократичний;
	Г) ігнорувальний.

Відповідь: 1 (_____), 2 (_____).

3. Встановіть відповідність:

Стили педагогічного спілкування Типологія професійних позицій
викладача

1) дружня взаємодія;	А) «Сократ»;
2) дистанція.	Б) «Генерал»;
	В) «Керівник групової дискусії»;

Г) «Менеджер».

Відповідь: 1 (_____), 2 (_____).

4. *Модель поведінки викладача в педагогічному спілкуванні «Монблан», «Тетерів», як наслідок призводить до:*

- 1) слабкої взаємодії зі студентами;
- 2) відсутності психологічного контакту;
- 3) порушення цілісності акту взаємодії;
- 4) утворення поля психологічного вакууму.

Відповідь: (____ / ____)

5. *Виберіть правильну відповідь:*

Модель педагогічного спілкування «Гамлет», «Я – сам», як наслідок, призводить до:

- 1) підміни цілісності акту взаємодії фрагментарністю ситуативних контактів;
- 2) неадекватних реакцій на репліки та дії аудиторії;
- 3) створення мотивації сфери пізнавальної активності;
- 4) низького ефекту педагогічної взаємодії.

Відповідь: (_____ / _____)

6. *Виберіть правильну відповідь:*

Модель педагогічного спілкування «Союз», «Робот», як наслідок, призводить до:

- 1) низького ефекту педагогічної взаємодії;
- 2) творчого вирішення проблем;
- 3) пасивності студентів;
- 4) відсутності взаємодії викладача і студентів.

Відповідь: (_____ / _____)

7. *Закінчіть фразу:*

Найпоширенішим способом навчальної співпраці під час виконання навчальних завдань є (_____) та (_____).

8. *Закінчіть фразу:*

Умовою оптимізації й розвитку особистості студента у процесі навчального співробітництва є (_____).

9. *Закінчіть фразу:*

Педагогічне спілкування визначається (_____), (_____) і (_____) орієнтованістю його суб'єктів.

10. Встановіть правильну послідовність:

Динаміка розвитку конфлікту включає етапи: зростання напруженості у відносинах; виникнення розбіжностей; виникнення предмету конфлікту; власне конфліктна поведінка; розгортання конфлікту або його розв'язання; усвідомлення конфліктної ситуації.

Відповідь: 1 _____, 2 _____, 3 _____, 4 _____, 5 _____, 6 _____.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія : Підруч. для студ. / А. М. Алексюк; Міжнар. фонд «Відродження». – К. : Либідь, 1998. – 558 с. (Прогр. «Трансформація гуманіт. освіти в Україні»). – Бібліогр.: 333 назв. – укр.).
2. Андрущенко В. Основні тенденції розвитку вищої освіти України на рубежі століть [Текст]: // Вища освіта України. – 2001. – № 1. – С.11–17.
3. Дьяченко М.И. Психология высшей школы: уч. пособ. / М.И. Дьяченко, Л.А. Кандыбович, С.Л. Кандыбович. – Мн.: Харвест, 2006. – 416 с.
4. Козаков, В. Самостійна робота студентів та її інформаційно-методичне забезпечення [Текст]: навч. посібник / Володимир Козаков; за заг. ред. В.А. Козакова. – К. : Вища школа, 1990. – 248 с.
5. Мащенко Н.І. Основи педагогіки і психології вищої школи: курс лекцій. – Кременчук, 2006. – 272 с.
6. Носков В.И. От самопознания к своей профессии [Текст]: Уч. пособ. – Донецьк : Янтар, 2002. – 254.
7. Іншіау інеіііаеє. Ідаедеєоі [Оаеñò]: / Даа.-ññò. Ё.А.Ñòіеуäáіеі. – Ѓñòіа-іа-Äíó: «Öáí³еñ», 1999. – 480 с.
8. Ѓæèаеñеñòеé ².Ô. İääääíã³÷í³ òáõííеíã³; [Òáеñò]: íàâ÷. ïñ³áíеè / ².Ô. İðíеñíáíеі, Â.². аääíеèіîâ; çà çàä. äää. ².Ô. İðíеñíáíеі. – Õ. : Êíеäã³óì, 2006. – 224 ñ.
9. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: підр. / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К. : Каравела, 2008. – 351 с.
10. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: навч. посіб. / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: Філ-студія, 2006. – 320 с.
11. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи. Практикум: навч. посіб / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К. : Каравела, 2007. – 336 с.

12. Про затвердження Положення про державний вищий заклад освіти. – Офіц. вид. – К. : Парлам. Вид-во: Кабінет Міністрів України, 1996. – 34 с. (Нормативний документ Кабінет Міністрів України. Постанова)

Додаткова:

1. Аврамчук Л.А. Формування активної пізнавальної діяльності студентів / Л.А. Аврамчук // Педагогіка і психологія. – 1997. – №3. – С. 122-125.
2. Андреев А.Л. Культурное пространство студента / А.Л. Андреев // Педагогика. – 2003. – №10. – С. 55-64.
3. Барабанова В.В. Представление студентов о будущем как аспект их личностного и профессионального самоопределения / В.В. Барабанова, М.Е. Зеленова // Психологическая наука и образование. – 2002. – №2. – С. 28-41.
4. Берак О. Установка на развитие личности студента / О. Берак, А. Шибяев // Вестник высшей школы. – 1990. – №10. – С. 23-28.
5. Білецька С.Л. Мотивація навчання як важливий фактор пізнавальної активності студентів / С.Л. Білецька // Педагогічний процес: теорія і практика. – 2004. – Вип. 2. – С. 310-315.
6. Блинов В.И. Методика преподавания в высшей школе. Учебно-практическое пособие / Блинов В.И., Виненко В.Г., Сергеев И.С. – М: Юрайт. – 2013. – 315 с.
7. Булах І.С. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів і студентів : навч.-метод. посіб. / І.С. Булах, Л.В. Долинська. – К. : НПУ, 2002. – 114 с.
8. Буряк В. Умови та засоби самоосвіти студентів / В. Буряк // Вища освіта. – 2002. – №6. – С. 18-22.
9. Варнавських К.М. Проблема професійного самовизначення молоді на сучасному етапі ринкових перетворень // Педагогіка і психологія: Вісник АПН України. – 2002. – №4. – С. 109-115.
10. Весна М. Самоорганизация в студенческой группе // Вестник высшей школы. – 2003. – № 2. – С. 29-33.
11. Винославська В. Психологічні особливості студентської групи / В. Винославська // Практична психологія та соціальна робота. – 2005. – №7. –

С. 65-70.

12. Громкова М.Т. Педагогика высшей школы: учебное пособие / М.Т.Громкова. – М. : Издательство: Юнити-Дана, 2012. – 467 с.
13. Гуревич П.С. Психология и педагогика: учебник / П.С. Гуревич. – М. : Издательство: Юнити-Дана, 2012. – 312 с.
14. Дубовицкая Т.Д. Диагностика уровня профессиональной направленности студентов // Психологическая наука и образование. – 2004. – №2. – С.82-85.
15. Жалдак Л. Управління гуртуванням студентської групи / Л.Жалдак // Освіта і управління. – 1999. – №3. – С. 99-102.
16. Зайцева І.В. Мотивація учіння студентів: монографія. / І.В. Зайцева. – Ірпінь, 2000. – 191 с.
17. Земба А.Б. Проблема ефективного управління студентською групою / А.Б. Земба // Практична психологія та соціальна робота. – 2007. – №3. – С. 42-48.
18. Зиновкина М. Вузовский педагог XXI века / М. Зиновкина // Высшее образование в России. – 1998. – №3. – С. 14-16.
19. Исаева Т.Е. Классификация профессионально-личностных компетенций вузовского преподавателя / Т.Е. Исаева // Педагогика. – 2006. – №9. – С. 55-60.
20. Киселев Г.М. Информационные технологии в педагогическом образовании: Учебник / Киселев Г.М., Бочкова Р.В. – К. : Издательство: Дашков и К, 2012. – 345 с.
21. Лапкин М.М. Мотивация учебной деятельности и успешность обучения студентов вузов / М.М. Лапкин, Н.В. Яковлева // Психологический журнал. – 1996. – №4. – 134-140.
22. Леонтьев А.Н. Психологические вопросы формирования личности студента // Психология в вузе. – 2003. – №1-2. – С. 232-241.
23. Лузан П. Академічна група в контексті проблеми виховання студентської молоді / П. Лузан, І. Зайцева // Освіта і управління. – 2002. – №1. – Т.5. – С.151-156.
24. Макарова Л.Н. Преподаватель высшей школы: индивидуальность, стиль,

- деятельность: В 2 ч. / Науч. ред. Исаев И.Ф. – М.-Тамбов : Изд-во ТГУ, 2000. – Ч.1. – 244 с.
25. Максименко С.Д. Генетическая психология. – М.: Релф-бук, К. : Ваклеар, 2000. – 342 с.
 26. Мороз О.Г. Викладач вищої школи: психолого-педагогічні основи підготовки / О.Г. Мороз, О.С. Падалка, В.І. Юрченко. – К.: НПУ, 2006. – 206 с.
 27. Носков В.И. Студент гуманитарного вуза: проблема личностной самоактуализации // Практична психологія та соціальна робота. – 2000. – №2. – С. 42-44.
 28. Пидкасистый П.И. Психолого-дидактический справочник преподавателя высшей школы. – М.: Педагогическое общество России, 1999. – 354 с.
 29. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: типова навчальна програма і зміст самостійної роботи. [Текст]: Методичні рекомендації. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2005. – 44 с.
 30. Поторій Я.І. Особливості ціннісно-мотиваційної сфери студента / Я.І. Поторій // Практична психологія та соціальна робота. – 2002. – №2. – С. 36-39.
 31. Резнік Т.І. Психологічний зміст труднощів у навчанні студентів-першокурсників / Т.І. Резнік // Практична психологія та соціальна робота. – 2002. – №1. – С. 1-3.
 32. Рибалка В.В. Психологія розвитку творчої особистості. – К., 1996. – 165 с.
 33. Савченко Л. Вивчення ціннісних орієнтацій сучасної студентської молоді / Л.Савченко // Безпека життєдіяльності. – 2006. – №1. – С. 30-33.
 34. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності: Навч. посіб. / В.А. Семиченко. – К. : Вища школа, 2004. – 336 с.
 35. Середницька І. Стресостійкість як засіб попередження конфліктів у студентської молоді / І. Середницька // Педагогічна думка. – 2005. – №4. – С. 20-24.
 36. Смирнов Д.И. Секреты хорошей и плохой учебы студентов / Д.И. Смирнов // Психология в вузе. – 2003. – №4. – 3-22.

37. Смирнов С.Д. Педагогика и психология высшего образования: от деятельности к личности: учеб. пособ. / С.Д. Смирнов – М.: Академия, 2005. – 400 с.
38. Соколова І.М. Рівень конфліктності та ступінь емоційного напруження у студентів молодших курсів / І.М. Соколова // Вісник ХДПУ. – Х., 2001. – Вип. 5: Психологія. – С. 170-174.
39. Столярчук О. А. Вплив емоційного стану викладача на пізнавальну діяльність студентів / О. А. Столярчук // Вища школа. – 2006. – № 1. – С. 79–82.
40. Фаустова Э. Межличностные отношения в студенческой среде / Э. Фаустова // Высшее образование в России. – 1999. – №1. – С. 96-97.
41. Фокин Ю.Г. Преподавание и воспитание в высшей школе: Методология, цели и содержание, творчество: уч. пособ. / Ю.Г. Фокин. – М.: Академия, 2002. – 224 с.
42. Шарипов Ф.В. Педагогика и психология высшей школы: учебное пособие / Ф.В. Шарипов. – М. : Издательство: Логос, 2012. – 456 с.
43. Юрченко В.І. Вплив взаємин між студентами і викладачами на Я-концепцію майбутнього вчителя / В.І. Юрченко // Освіта і управління. – 1997. – №1. – С. 119-123.
44. Юрченко В.І. Оцінні ставлення в педагогічній взаємодії / В.І. Юрченко // Освіта і управління. – 1998. – №4. – С. 91-98.
45. Яворская Г.Х. Игра в дидактических моделях учебного процесса в высшей школе [Текст] / Г. Х. Яворская ; Министерство образования и науки Украины. – Одесса : НИРИО ОИВД, 2000. – 113 с. – ISBN 966-7375-24-6
46. Ягупов В.В. Педагогіка. [Текст]: – К. : Либідь. – 2003. – 560 с.

Інформаційні ресурси

1. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського [електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dnpb.gov.ua/>

2. Матеріали ІІІ Всеукраїнського з'їзду працівників освіти (28 жовтня 2011 р.) – Режим доступу : http://www.iitzo.gov.ua/materiali_zizdu.html
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. – Режим доступу : www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf
5. Освітні інформаційні ресурси в мережі Інтернет [електронний ресурс]. – Режим доступу : n-divulina.narod.ru/osv_res_v-internet.doc
6. Освітні ресурси Інтернету [електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://sites.google.com/site/osvitnires/>
7. Педагогічна преса [електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pedpresa.com/>
8. Педагогічні науки: збірник наукових праць [електронний ресурс]. – Режим доступу до статті : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pena/index.html
9. Портал сучасних педагогічних ресурсів [електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.intellect-invest.org.ua/>
10. Солдаткин В. И. Информационно-образовательная среда от­крытого образования. – Всероссийская научно-методическая конференция Телематика'2002 – Санкт-Петербург, 2002. – Режим доступу : – http://tm.ifmo.ru/db/doc/get_thes.php?id=22.
11. Український інститут науково-технічної і економічної інформації [електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.uinte.kiev.ua/main.php>

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Предмет та об'єкт педагогіки і психології вищої школи.
2. Місце педагогіки і психології вищої школи в системі педагогічних наук.
3. Організаційно-педагогічні основи діяльності вищого навчального закладу за Законом України "Про вищу освіту".
4. Психологічні аспекти навчального процесу у закладах вищої освіти.
5. Підходи до організації навчального процесу у вищій школі, його структура.
6. Принципи навчання у вищій школі.
7. Особливості, моделі, структура змісту вищої освіти.
8. Вищий навчальний заклад як один з провідних факторів соціалізації студента як фахівця.
9. Формування у студентів розумових дій, спеціальних і загальних навчальних умінь.
10. Суперечливості та кризи студентського віку.
11. Сучасні технології навчання у вищій школі.
12. Педагогіка співробітництва та особистісно-орієнтована педагогіка у вищій школі.
13. Лекція – одна з провідних форм навчання у вищій школі. Види лекцій (класична, інтерактивна), їх структура, вимоги до проведення лекційних занять у порівнянні поглядів відомих учених-педагогів.
14. Типи семінарських та практичних занять, критерії аналізу їхньої організації.
15. Проектна форма навчання.
16. Методи навчання.
17. Використання інтерактивних форм і методів навчання, їх різновиди (практикум, тренінги, мистецько-ігрові форми навчання, методи наративу: розповіді, описи, автобіографічні, життєві історії, майстер-класи, педагогічне консультування).
18. Освітні інноваційні технології в системі вищої школи України.
19. Поняття «освітня інновація».
20. Сутність та особливості розвивального навчання студентів.
21. Застосування активних методів навчання у вищій школі.
22. Методи формування мисленнєвих дій студентів у єдності з іншими методами навчання.
23. Розвиток критичного та творчого мислення студентів.
24. Особливості та умови ефективно організації самостійної роботи студентів.
25. Система контролю в навчальному процесі вищої школи.
26. Педагогічна етика та такт викладача вищої школи.
27. Культура вербального і невербального спілкування викладача вищої школи.
28. Особливості педагогічних конфліктів у вищому закладі, шляхи їх розв'язання.
29. Умови та шляхи формування студентської команди, спільноти.

30. Особливості, методи та прийоми виховного впливу викладача вищої школи на поведінку, діяльність студентів.
31. Застосування методів науково-педагогічного дослідження у вищій школі.
32. Особливості інновацій у розвитку вищої освіти у розвинутих зарубіжних країнах.
33. Розвиток Я-концепції, самоосвіта та самовиховання студента, їх значення в професійному зростанні.
34. Сучасні проблеми, шляхи і засоби виховання студентської молоді.
35. Психологічні засади студентського самоврядування.
36. Психологія педагогічної комунікативної взаємодії викладача зі студентами.
37. Професійний розвиток викладача вищої школи України.
38. Функції викладача. Права та обов'язки викладача.
39. Принципи, форми організації моніторингу якості освіти.
40. Види і форми перевірки знань студентів у вищій школі.